

نام و نام خانوادگی:

زمان برگزاری: ۶۰ دقیقه

سید بهروز پرنوی

نام آزمون: ادبیات دهم (تشریحی)

تاریخ آزمون:

۱ در میان واژه‌های زیر، چهار غلط املایی وجود دارد؛ آنها را پیدا کنید و درست هریک را در جاهای خالی بنویسید.

«زبر و زرنگ - پست و حقیر - مخمسه و گرفتاری - شندرقاز پول - شصت دست - تسلای خاطر - یال و قارب - برخاستن صدا»

۱ - - ۲ -

۳ - - ۴ -

۲ معنی واژه‌های زیر را بنویسید.

الف) آوان:	ب) بدسگال:
پ) استرحام:	ت) مستغنی:
ث) مولع:	ج) مندرس:
چ) الزام:	ح) تکیده:

۳ در هر بیت، یک غلط املایی وجود دارد؛ آن را پیدا و اصلاح کنید.

الف) قطرة باران که درافتد به خاک / زو بدمد بس گُحر تابناک (.....)

ب) ابر ز من هامل سرمایه شد / باغ ز من صاحب پیرایه شد (.....)

پ) زین نمط آن مست شده از غرور / رفت و ز مبدع چو کمی گشت دور (.....)

ت) نعره بر آورده، فلک کرده کر / دیده سیه کرده، شده زجره در (.....)

ث) چشمه کوچک چو به آن جا رسید / وان همه هنگامه دریا بدید (.....)

ج) خاست کزان ورطه قدم در کشد / خویشتن از حادثه برتر کشد (.....)

۴ معنی ابیات و عبارات زیر را به فارسی روان بنویسید.

الف) چون بگشایم ز سر مو شکن / ماه ببیند رخ خود را به من

ب) بر تیر جورتان ز تحمل سپر کنیم / تا سختی کمان شما نیز بگذرد

ج) عزمتم ضامن دوام جهان شد و خون تو امضای راستی است.

د) پادشاه عالم خبر که داد در این قصه از حُسن سیرت او داد نه از حسن صورت او داد.

ه) اما در بیرنگ اسب حرفی به کارش بود.

و) این مرد پارسی هم دست‌تنگ بود و وسعتی نداشت که حال مرا مرمتی کند.

۵ هریک از واژه‌های ستون «الف» را به معنی آن در ستون «ب» وصل کنید.

الف	ب
○ غارب	○ میان دو کتف
○ وَقَب	○ قوس زیر گردن
○ گُرده	○ هر فرورفتگی اندام
○ آخَره	○ بالای کمر
○ کُلّه	○ برآمدگی پشت پای اسب

۶ آرایه ادبی «ایهام» را در بیت‌های زیر مشخص کنید.

- الف) در عهد تو هرچه من وفا کردم
پاداش وفای من، جفا کردی
- ب) اگر دو چشم تو مست مدام خواهد شد
خروش و مستی ما بر دوام خواهد شد
- پ) دل من تاب سر زلف تو دارد، آری
کس به جز گوی، تحمل نکند چوگان را
- ت) زان شراب ناب بی‌غش ده که اندر صومعه
صوفی صافی به بوی جرعه‌ای غش می‌کند

۷ با نوجه با معنی، شکل درست هر واژه را انتخاب کنید.

- الف) آفرین: ۱ - زحی ۲ - زهی
- ب) شلوغی: ۱ - غلغله ۲ - قلقله
- ث) روش: ۱ - نمت ۲ - نمط
- ب) ایمان: ۱ - یغین ۲ - یقین
- ت) دریا: ۱ - بحر ۲ - بهر
- ج) مهلکه: ۱ - ورطه ۲ - ورته

۸ در هر عبارت، یک غلط املائی وجود دارد؛ آن را پیدا و اصلاح کنید.

- الف) هر یک لنگی کهنه پوشیده بودیم و پلاص پاره‌ای در پشت بسته از سرما. (.....)
- ب) به تعجب در کار دنیا می‌نگریستیم و مکاری از ما سی دینار مقربی می‌خواست و هیچ چاره ندانستیم. (.....)
- پ) قرض من دو چیز بود: یکی بی‌نوایی؛ دویم گفتم همانا او را تصوّر شود که مرا در فضل، مرتبه‌ای است زیادت. (.....)
- ت) همه بر پای خواسته بودند و نمی‌نشستند، تا ما جامه پوشیدیم و بیرون آمدیم. (.....)

۹ مفهوم عبارت‌های کنایی زیر را بنویسید.

الف) گندم‌نمای جو فروش بودن:

ب) سنگدل بودن:

پ) خشت زدن:

ت) باب دندان بودن:

ث) لنگ زدن کمیت:

ج) تنگ نظر بودن:

۱۰ هریک از واژه‌های ستون «الف» را به معنی آن در ستون «ب» وصل کنید.

الف)	ب)
☐ مخدول	☐ بی‌درنگ
☐ طمأنینه	☐ آرامش
☐ منکر	☐ ناپسند
☐ ادبار	☐ بدبختی
☐ اقبال	☐ خوشبختی
☐ ارتجالاً	☐ خوار

۱۱ هر یک از بیت‌های زیر را از نظر آرایه‌های ادبی بررسی کنید.

- چون بگشایم ز سر مو، شکن
- ماه ببیند رخ خود را به من
- گه به دهان بر زده کف چون صدف
- گاه چو تیری که رود بر هدف

۱۲ هریک از واژه‌های ستون «الف» را به معنی مناسب آن در ستون «ب» وصل کنید.

الف)	ب)
۱. گلشن	الف. آرزو - عقیده
۲. آرمان	ب. اسب سرکش
۳. توسن	پ. گلستان - گلزار
۴. تکریم	ت. بزرگداشت - گرامیداشت

۱۳) نویسندگان آثار زیر را بنویسید.

الف) قابوس‌نامه

ب) اتاق آبی

د) الهی‌نامه

ج) گوشوارهٔ عرش

۱۴) معنای واژهٔ مشخص شده را با کاربرد امروزی آن مقایسه کنید.

- به مجلس وزیر شدیم.

۱۵) کدام نوع لحن برای خوانش شعر «بوی گل و ریحان‌ها» مناسب است؟ چرا؟

۱۶) در عبارت زیر، کدام واژه‌ها «جناس» دارند؟

«از روی نیکوش، حبس و چاه آمد و از خوی نیکوش تخت و گاه آمد.»

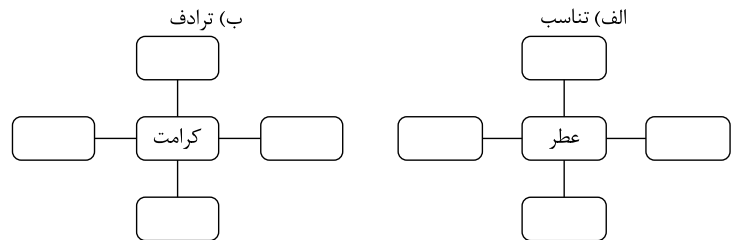
۱۷) از متن درس برای حدیث و آیهٔ زیر نمونهٔ بیتی مرتبط بیابید و بنویسید.

الدُّهْرُ يَوْمَانِ يَوْمٌ لَكَ وَ يَوْمٌ عَلَيْكَ.

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ.

۱۸) چند نمونهٔ مُمال در درس رستم و اشکبوس بیابید و بنویسید.

۱۹) بر پایهٔ تناسب و مترادف، نمودارهای زیر را کامل کنید.

۲۰) بر اساس متن کتاب درسی، آندره ژید دربارهٔ انتظار چه دیدگاهی دارد؟

پاسخنامه تشریحی

- ۱- مخمصه و گرفتاری ۲- شندرغاز پول ۳- شست دست ۴- یال و غارب
- ۲ الف) وقت، هنگام (ب) بدسگال: بداندیش، بدخواه
 (پ) رحم خواستن، طلب رحم کردن (ت) بی‌نیاز
 (ث) شیفته، بسیار مشتاق، حریص، آزمند (ج) کهنه، فرسوده
 (چ) ضرورت، لازم گردانیدن، واجب گردانیدن (ح) لاغر و باریک‌اندام
- ۳ گُحر ← گُهر / (ب) حامل ← حامل (پ) مبدع ← مبدأ / (ت) زُحره ← زُهره / (ث) حنگامه ← هنگامه / (ج) خاست ← خواست
- ۴ الف) وقتی سیزه و چمن را کنار بزنم ماه می‌تواند به‌خاطر زلالی من، خودش را ببیند.
 (ب) در برابر ظلم و ستم شما تحمل می‌کنیم تا این سختی و رنج حاصل از قدرت ظلم شما روزی به پایان برسد.
 (ج) اراده‌تو موجب پایداری جهان شد و شهادتت سبب راستی و حقیقت گشت.
 (د) خداوند جهان خبر داد در این داستان برای نیکویی باطن او (یوسف (ع)) بود نه برای زیبایی صورتش.
 (ه) اما در طرح اولیه‌ی اسب ضعف و ناتوانی داشت.
 (و) این مرد پارسی‌گو هم فقیر بود و سرمایه‌ای نداشت که احوال مرا بهبود بخشد.
- ۵ کَلَه: برآمدگی پشت پای اسب / غارب: میان دو کتف / وَقَب: هر فرورفتگی اندام / گُرده: بالای کمر / آخُره: قوس زیر گردن
- ۶ الف) عهد ← ۱- پیمان ۲- روزگار
 (ب) مدام ← ۱- همیشه ۲- شراب
 (پ) تاب ← ۱- توان ۲- پیچش
 (ت) بو ← ۱- رایحه ۲- امید، آرزو
- ۷ الف) زهی / (ب) یقین / (پ) غلغله / (ت) بحر / (ث) نمط / (ج) ورطه
- ۸ الف) پلاص: پلاس
 (ب) مقربی: مغربی
 (پ) قرض: غرض
 (ت) خواسته: خاسته
- ۹ الف) فریبکاری
 (ب) بی‌رحمی
 (پ) سخن بیهوده گفتن
 (ت) مطابق میل بودن
 (ث) ناتوانی در کاری
 (ج) حسود بودن
- ۱۰ مخذول: خوار / طمأنینه: آرامش / منکر: ناپسند / ادبار: بدبختی / اقبال: خوشبختی / ارتجالاً: بی‌درنگ
- ۱۱ بیت اول: استعاره: چین و شکن مو استعاره از امواج آب / تشخیص: نگاه کردن ماه به رخ خود / ماه رخ خود را می‌بیند ← تشخیص و استعاره مکنیه
 بیت دوم: تشبیه: چشمه ← مانند صدف و تیر / تشخیص: نسبت دادن دهان به صدف و چشمه / جناس بین صدف و هدف / تناسب هدف و تیر
- ۱۲ ۱ ← گزینۀ «پ»، ۲ ← گزینۀ «الف»، ۳ ← گزینۀ «ب»، ۴ ← گزینۀ «ت»
- ۱۳ الف) عنصر المعالی کیکاووس (ب) سهراب سپهری
 (ج) موسوی گرمارودی (د) عطار نیشابوری
- ۱۴ به معنای «رفیقیم» است و کاربرد امروزی آن فعل اسنادی است.
- ۱۵ لحن غمگین و آرام، به علت محتوای آن (بیان درد دوری و تحمل سختی‌ها و مشکلات راه عشق).
- ۱۶ روی، خوی / چاه، گاه
- ۱۷ ای مفتخر به طالع مسعود خویشتن
 آب اجل که هست گلوگیرِ خاص و عام
- ۱۸ سلاح ← سلیح مزاج ← مزیح

تأثیر اختران شما نیز بگذرد
 بر حلق و بر دهان شما نیز بگذرد

ای مفتخر به طالع مسعود خویشتن
 آب اجل که هست گلوگیرِ خاص و عام

